

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M.**, bývajúceho v S., zastúpeného JUDr. L., advokátkou so sídlom v P., proti žalovanému **K. a.s.**, so sídlom v B., o zaplatenie **57 613,03 €** (1 735 650 Sk) **s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 8 C 47/2005, o odvolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. januára 2007 sp. zn. 16 Co 297/2006, takto

r o z h o d o l :

Odvolanie **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 3. januára 2007 sp. zn. 16 Co 297/2006 zastavil odvolacie konanie a rozhodol o trovách odvolacieho konania tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Zastavenie odvolacieho konania odôvodnil tým, že žalovaný ako poplatník v stanovenej lehote 10 dní, t.j. do 28. decembra 2006 nezaplatil súdny poplatok v sume 59 220 Sk za podané odvolanie na výzvu odvolacieho súdu (vz. 4a O.s.p.) na zaplatenie tohto poplatku s poučením o následku spočívajúcom v zastavení odvolacieho konania podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.

Žalovaný proti tomuto uzneseniu krajského súdu (obsahujúcemu poučenie, že „proti tomuto uzneseniu nie je odvolanie prípustné“), ktoré mu bolo doručené 1. marca 2007, podal 22. mája 2007 (na pošte) odvolanie. Navrhol zrušenie tohto uznesenia a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie. Podľa argumentácie žalovaného, namietajúceho nesprávne právne posúdenie veci, krajský súd vo veci súdneho poplatku za podané odvolanie rozhodoval ako súd prvého stupňa (nie ako súd odvolací) a súdny poplatok za podané odvolanie bol zaplatený v lehote na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) po doručení žalovaným podaného odvolania zástupkyňi žalobcu skúmal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) predovšetkým prípustnosť tohto odvolania. Dospel k záveru, že hoci východiská právnej argumentácie žalovaného chybné nie sú, jeho odvolanie treba odmietnuť.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. (ďalej „zákon o súdnych poplatkoch“) v znení účinnom od 1. januára 2001, na konanie vo veciach poplatkov, ak tento zákon neustanovuje inak, platí primerane Občiansky súdny poriadok.

Ustanovenie § 14 ods. 1 citovaného zákona o súdnych poplatkoch do 31. decembra 2000 znelo: „Na konanie vo veciach poplatkov, ak tento zákon neustanovuje inak, platí primerane Občiansky súdny poriadok a predpisy o konaní vo veciach daní a poplatkov.“

Z tejto legislatívnej zmeny vyplýva, že od 1. januára 2001 procesné postupy súdu ako orgánu rozhodujúceho vo veciach súdnych poplatkov, ak tento zákon neustanovuje inak, podriaďujú sa výlučne Občianskemu súdnemu poriadku. Táto zmena však nijako nezmenila samotnú podstatu konania o súdnych poplatkoch ako konania o verejnoprávnom vzťahu, kde príslušný všeobecný súd má postavenie orgánu konajúceho v mene štátu - oprávneného subjektu v poplatkovo-právnom vzťahu.

Pred účinnosťou zákona č. 531/2003 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 71/1992 Zb., odvolacie konanie sa nezastavovalo pre nezaplatenie poplatku za odvolanie, keďže podľa § 10 ods.1 písm. a/ zákona o súdnych poplatkoch v znení do 31. decembra 2003 „ak sa poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania nezaplatil celkom, a to ani dodatočne v lehote, ktorú súd vo výzve určil, uskutoční súd konanie o odvolaní...“.

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre financie, rozpočet a menu ako gestorský výbor v rámci prejednávania návrhu zákona (schváleného ako zákon č. 531/2003 Z.z.) úspešne navrhol o. i. nové znenie § 10 zákona č. 71/1992 Zb. Pri spomenutom doplnení návrhu zákona zdôraznil nadväznosť na už schválenú novelu Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 353/2003 Z.z.), ktorá mala zefektívniť a zrýchliť súdne konanie prijatím viacerých procesných inštitútov. „V náväznosti na to je potrebné zmeniť aj tie ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch, ktoré majú v platnom znení negatívny vplyv na rýchlosť súdneho

konania alebo vyvolávajú potrebu ďalších krokov, najmä následné vymáhanie pohľadávok. Navrhovaná úprava smeruje k odstráneniu tohto problému, keď umožňuje zastaviť konanie aj pre nezaplatenie poplatku za odvolanie a dovolanie a odvolaciemu súdu neukladá konať aj v prípade, že poplatok nebol zaplatený“, konštatoval v zdôvodnení.

Podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch v znení zákona č. 531/2003 Z.z., ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania, odvolania alebo dovolania, súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú mu určí; ak poplatok nebol zaplatený ani v lehote určenej súdom, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník poučený.

Od 1. septembra 2005 - na základe zákona č. 341/2005 Z.z. - (do 30. júna 2007) malo ustanovenie § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch toto znenie: „Ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania, odvolania alebo dovolania, súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Pri porovnaní s citovaným predošlým znením § 10 ods. 1 je zjavné, že išlo predovšetkým o formulačné spresnenie a tiež o zákonné vymedzenie - určenie - dĺžky lehoty na zaplatenie poplatku vo výzve na zaplatenie poplatku (na stanovenom postupe súdu sa inak nič nezmenilo).

Ustanovenia § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch v znení zákona č. 531/2003 Z.z. stanovilo, že súd prvého stupňa zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak poplatník zaplatí súdny poplatok do konca lehoty na podanie odvolania. Takéto znenie § 10 ods. 3 sa od predošlého (pôvodného) znenia tohto ustanovenia (podľa ktorého ak sa poplatok zaplatí do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku, súd prvého stupňa toto uznesenie zruší) líšilo iba formulačne (slovným usporiadaním). Avšak účinnosťou zákona č. 621/2005 Z.z. (od 1. januára 2006) v ustanovení § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch došlo k podstatnej zmene. Táto úprava (účinná do 30. júna 2007) totiž stanovila: „Príslušný súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak poplatník zaplatí súdny poplatok do konca lehoty na podanie odvolania. Súd prvého stupňa zruší uznesenie o zastavení konania

pre nezaplatenie súdneho poplatku aj vtedy, ak bolo konanie prerušené podľa osobitného predpisu a správca v ňom pokračuje namiesto poplatníka“.

Podľa pôvodného znenia § 12 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. vo veciach poplatkov rozhoduje orgán, ktorý je oprávnený vykonať poplatkový úkon. Vo veciach poplatkov za konanie na odvolacom súde rozhoduje súd, proti rozhodnutiu ktorého odvolanie smeruje, ak o poplatku nerozhodol odvolací súd.

Podľa ustanovenia § 12 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. v znení účinnom od 1. januára 2006 do 30. júna 2007, teda aj v čase rozhodovania Krajského súdu v Banskej Bystrici, vo veciach poplatkov rozhoduje orgán, ktorý je oprávnený vykonať poplatkový úkon. Tu je dôležité si povšimnúť, že v tomto novom znení je vynechaná pôvodná druhá veta, ktorá dovtedy osobitne upravovala postup rozhodovania vo veciach poplatkov za konanie na odvolacom súde.

Rozhodovaním vo veciach súdnych poplatkov nie je len rozhodovanie spojené s vyrubovaním súdneho poplatku, s jeho vrátením, resp. vrátením jeho preplatku a podobne; za takéto rozhodovanie je treba považovať aj rozhodovanie o zastavení odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku ako následku nesplnenia si poplatkovej povinnosti.

Z doposiaľ uvedeného je zrejmé, že zastavenie odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku prikazoval zákon č. 71/1992 Zb. od 1. januára 2004 (od účinnosti jeho novely - zákona č. 531/2003 Z.z.) a že v čase rozhodovania Krajského súdu v Banskej Bystrici za orgán (súd), ktorý bol oprávnený rozhodnúť o zastavení odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku sa považoval odvolací súd (súd, ktorému z hľadiska funkčnej príslušnosti patrilo rozhodovať o odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa). Tak aj odvolacie sudy judikovali (často navyše poukazujúc aj na vtedajšie znenie ustanovenia § 211 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého odvolací súd odstraňuje vady odvolania vrátane výzvy na zaplatenie súdneho poplatku); prax vzhľadom na novosť problematiky ako aj časté legislatívne zmeny zaznamenala, pravdaže, aj výskyt iných názorov.

Pri tomto stave právnej úpravy bolo potrebné posúdiť, ako je to s možnosťou nápravy prípadného pochybenia (nesprávneho rozhodnutia o zastavení odvolacieho konania), t.j.

vyriešiť najmä otázku, či rozhodnutie o zastavení odvolacieho konania je alebo nie je treba považovať za rozhodnutie, proti ktorému zákon pripúšťa podať odvolanie.

Podľa § 201 prvá veta O.s.p., účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Je správny názor žalovaného, že uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. januára 2007 sp. zn. 16 Co 297/2006 o zastavení odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku nemá povahu uznesenia odvolacieho súdu, ale ide tu o prvostupňové rozhodnutie. Proti tomuto uzneseniu prípustne preto mohol žalovaný podať svoje odvolanie, a to v lehote do troch mesiacov od jeho doručenia podľa § 204 ods. 2 druhá veta O.s.p. (z dôvodu, že poučenie v predmetnom uznesení krajského súdu o tom, že odvolanie nie je prípustné, bolo uvedené nesprávne); toto svoje procesné právo žalovaný aj využil, keď 22. mája 2007 podal odvolanie.

Najvyšší súd k takémuto záveru (posúdeniu povahy uznesenia krajského súdu) dospel na základe ústavne súladného výkladu zákona o súdnych poplatkoch (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky), pričom prihliadal k judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd upozornil, že keď súdy rozhodujú o právach a povinnostiach účastníkov podľa zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, rozhodujú ako samostatný orgán oprávnený vykonať poplatkový úkon a pre konanie v týchto prípadoch sa iba primerane (§ 14 zákona o súdnych poplatkoch) použije Občiansky súdny poriadok (porovnaj zdôvodnenie v uznesení z 11. mája 2000 sp. zn. I. US 24/00); ďalej že konanie o súdnych poplatkoch je konaním o verejnoprávnom vzťahu (hmotno-právnom vzťahu regulovanom normami finančného práva), vzťahu existujúcom medzi účastníkom súdneho konania a štátom, v mene ktorého koná príslušný všeobecný súd (porovnaj zdôvodnenie v náleze z 3. decembra 2008 sp. zn. III. US 239/08). Znamená to, že o práve v takom prípade autoritatívne rozhoduje samotný súd ako reprezentant subjektu oprávneného v poplatkovo-právnom vzťahu, čo je typický znak správneho (administratívneho) konania. Ústavný súd vzhľadom aj na ústavnoprocený princíp dvojinstančnosti konania (súdneho i správneho), ktorému musí byť podriadená aj organizačná sústava súdov (porovnaj zdôvodnenie v náleze zo 14. septembra 2006 sp. zn. II. ÚS 195/06), vyvodil názor o práve účastníka občianskeho súdneho konania podať odvolanie (a tým iniciovať konanie v druhej inštancii) proti rozhodnutiu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, teda že

účastník má právo podať odvolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o zastavení občianskeho súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za odvolanie (porovnaj zdôvodnenie v náleze z 3. decembra 2008 sp. zn. III. US 239/08). V takom prípade sa uvedené rozhodnutie považuje za rozhodnutie súdu prvého stupňa a je preto proti nemu prípustné odvolanie podľa § 201 prvej vety O.s.p.

Z ustanovenia § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. v znení účinnom v čase rozhodovania Krajského súdu v Banskej Bystrici vyplýva, že ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním odvolania, súd (týmto súdom je v súlade s citovaným znením ustanovenia § 12 ods. 1 súd, ktorý je oprávnený vykonať poplatkový úkon, t.j. odvolací súd, v konkrétnom prípade Krajský súd v Banskej Bystrici) vyzval poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote desiatich dní od doručenia výzvy (vo výzve súd poplatníka poučil o následkoch nezaplatenia poplatku); ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastavil. Priečilo by sa jazykovému, ale aj logickému a systematickému výkladu uvažovať, že vymenované úkony nevykonáva jeden a ten istý súd. Zároveň platilo, podľa prvej vety § 10 ods. 3 cit. zák., že príslušný súd - v odvolacom konaní to bol odvolací súd, v konkrétnom prípade Krajský súd v Banskej Bystrici - zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak poplatník zaplatí súdny poplatok do konca lehoty na podanie odvolania. Zákonodarca týmto spôsobom vymedzil, že rozhodnutie súdu o zastavení konania - bez zreteľa na to (bez rozlíšenia), či zastavované konanie je konaním prvostupňovým alebo konaním odvolacím - je možno napadnúť odvolaním a teda takéto uznesenie musí mať povahu prvostupňového rozhodnutia. Napadnuté uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z uvedených dôvodov je treba považovať za prvostupňové rozhodnutie a bolo preto prípustné proti nemu podať odvolanie (§ 201 O.s.p.).

Uznesenie krajského súdu z 3. januára 2007 sp. zn. 16 Co 297/2006 o zastavení odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku bolo žalovanému doručené 1. marca 2007. Vzhľadom na chybné poučenie o opravnom prostriedku v predmetnom uznesení mal žalovaný lehotu na podanie odvolania v trvaní troch mesiacov od jeho doručenia podľa § 204 ods. 2 druhej vety O.s.p. a keďže v tejto lehote odvolanie podal (22. mája 2007), uznesenie krajského súdu o zastavení odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku nemohlo v dôsledku suspenzívneho (odkladného) účinku odvolania v zmysle § 206 ods. 1 O.s.p. nadobudnúť právoplatnosť (§ 159 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.).

Zákon č. 273/2007 Z.z., ktorým bol novelizovaný aj zákon o súdnych poplatkoch, nadobudol účinnosť 1. júla 2007. Doplnil zákon o súdnych poplatkoch o ustanovenie § 18a „Prechodné ustanovenia účinné od 1. júla 2007“, ktorého odsek 2 stanovil, že od 1. júla 2007 sa odvolacie konanie pre nezaplatenie poplatku za odvolanie nezastaví ani v konaniach začatých do 30. júna 2007 a neprávoplatné uznesenia o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku za odvolanie sa stávajú neúčinnými.

Touto zmenou v právnom poriadku Slovenskej republiky 1. júla 2007 stalo sa napadnuté uznesenie krajského súdu o zastavení odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku neúčinným.

Z ustanovenia § 218 ods. 1 písm. e/ O.s.p. vyplýva, že odvolací súd odmietne odvolanie, ak rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd preto odvolanie žalovaného podané proti tomuto ex lege (zo zákona) neúčinnému rozhodnutiu odmietol (§ 218 ods. 1 písm. e/ O.s.p.).

Z uvedeného zároveň vyplýva a Najvyšší súd Slovenskej republiky to dáva do osobitnej pozornosti, že trvá stav, keď o podanom odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 26. septembra 2006 č. k. 8 C 47/2005-153 ešte nebolo právoplatne rozhodnuté, t.j. že žalovaný má právo na meritórne prerokovanie odvolania proti rozsudku okresného súdu, a to i napriek tomu, že ním zaplatený poplatok za odvolanie súd medzičasom vrátil.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2009

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Klaudia Vrauková